

handla, verka. — f) Hvarje särskilt stick, som göres. *Han fick ej mer än fyra s., men skulle ha sex. Göra ett s., intaga ett spel.* — g) De kort, en spelare har på hand. *Ha godt, säkert, dåligt s.* — h) *Ett s. kort*, tvenne kortlekar. — 5) Kämpalek. *Olympiska s-en.* — 4) *Orrens s.*, hans läte, då han spelar. (Fig.) *Vindens, sefrens s.*, vindens fläktar. *Ögonens s.*, blickar, ögonkast. *Diamantens s.*, dess skimrande. — 5) *Se Bråspel och Gångspel.* — 6) Skådespelares sätt att agera. *Talmas s. var utmärkt.*

SPELA, v. a. o. n. 1. o. 2. Betydde ursprungligen: Leka. 1) Medelst ett musikinstrument frambringa något sammanhängande helt af harmoniska toner. Har till objekt, dels själva instrumentet, dels äfven hvad som deruppå spelas. *S. orgor, flöjt, klaver, fiol.* Neutralt säges äfv.: *S. på orgor, etc. S. ett stycke, en aria. S. sin stämma. S. diskanten, basen. S. för någon*, af någon taga undervisning i musik; äfv. spela, för att roa någon. *S. för någon*, spela förut, för att visa någon, huru han skall spela. *S. igénom, öm, upp, öfver*, se *Genomspela*, &c. *S. upp sig*, öfva sig i musik. — *Syn. Musicera.* — 2) a) Roa sig med åtskilliga tidsfördrif, hvartill brukas kort, tärningar, brickor, schackpjäser, o. s. v. *S. kort, bråde, dam, schack, kåglor. S. lomber, piket. Boston s-s af fyra. S. högt, lågt. S. för ro skull, om intet. S. om penningar, om förtäring. S. falskt spel*, nyttja bedrägeri i spel. *S. pennningarna af någon*, vinna ens penningar på spel. *S. bort*, se *Bortspela. S. för någon*, i ens ställe. *S. út*, sluta att spela. (Fig. fam.) *Han har spelt út*, det är förbi med honom, med hans lycka, framgång, anseende, o. s. v. — b) Säges med afseende på sättet, huru man under spelets gång begagnar sina kort, flyttar sina pjäser, o. s. v. *S. bort ett spel*, genom felsepning mista ett spel. *S. i'n en*, spela så, att någon kommer in i spelet. *S. upp*, se *Uppspela.* — c) (i vissa spel) Hafva förbundit sig att taga hem ett visst antal spel, med vilkor af viss gifven vinst, i fall det lyckas, i motsatt fall viss plikt och bet. *Herr N. s-r och har mig till whist. Han s-r ensam och har oss alla tre till motspelare. S. i ruter*, med ruter till trumf. — d) *S. ell. s. út*, se *Utspela. S. klöfver, hjertes. S. kungen. S. på*, slå på ett kort. — 5) På skådeplatsen framställa en teaterpjäs, utföra en roll. *S. en pjäs, ett stycke, ett sorgspel, ett lustspel. S. en roll*, se *Agera*. (Absolut) *Man s-r sällan*, ger sällan föreställningar på teatern. *Han s-r väl, illa*, agerar väl, illa. (Fig.) *S. herre, mästare*, hafva öfverhanden. — 4) Vinda. *S. fram, i'n, upp. S. upp ankaret.* — 5) Säges om det läte, vissa fåglar hafva, när de leka. *Tjädern, orren s-r.* — 6) Brukas f. ö. i vissa uttryck och talesätt. *S. någon ett puls*, göra honom ett p. *S. gäck med, gäckas med. S. en något i händer*, så skickligt ställa till, att någon kommer i besittning af en sak. (Fig.) *Lyckan s-r med oss*, gäckas &c. *Låta inbillningen, tankarna s.*, gifva dem fritt lopp. *Låta en vattenkonst s.*, låta den springa. *Hennes ögon s.*, blicka lifligt omkring åt alla håll. *Sefren s-r i hennes lockar*, fläktar i &c. *Vädret s-r i'n*, fläktar in. *Kanonerna s.*, dun-dra. *Lågan s-r fram*, slår fram. *S. på läpparna*, under det man gnolar, fingra på läpparna. *Han låter ej s. sig på näsan*, låter ej leka med sig. — 7) (sjöt.) Säges om en mast, som står lös eller ej är väl stöttad i fisken; äfv. om gångspel,

då pall ej är väl hiwad, utan spelet går rundt. — *S-nde*, part. pres. Adjektivt säges: *S. ögon, qvicka, lifliga. S. inbillning, fantasi*, ganska liflig.

SPELANDE, n. 4. Handlingen eller verknin-gen, då någon eller något spelar.

SPELARE, m. 5. 1) En, som spelar ett musikinstrument. För denna bem. endast i sammansättningar, såsom: Orgel-, Flöjt-, Violinspelare. — 2) En, som spelar något slags kortspel, o. s. v. *Skicklig, dålig s.* — Äfv. i sammansättningar, såsom Boston-, Vira-, Schackspelare, m. fl. — 5) En, som är mycket begifven på spel. *Han är s., och har derigenom förstört allt hvad han ägt.* — 4) (i vissa kortspel) Den, som förbundit sig att taga hem ett visst antal spel. Jfr *Spela*, 2, c. *Han är ensam s.; vi äro alla hans motspelare.*

SPELBOM, m. 2. pl. — *bommar*. Bom eller vindstock vid vindspel.

SPELBORD, n. 5. Bord, som begagnas vid kortspelning.

SPELBRÄDE, n. 4. Se *Bråspel*.

SPELDOCKA, f. 1. Se *Marionett*.

SPELDOSA, f. 4. Dosa, så inrättad, att den, efter uppdragning, spelar vissa musikstycken.

SPELEVERK, n. 5. (fam.) Maskin, konstig inrättning; leksak; taskspelarkonst.

SPELEVINK, --vi'ngk, m. 2. (fam.) Utsväfvande, vidlyftig, oordentlig karl, yngling. — *Syn.* Vindböjtel, Dansmästare, Spelman, Spelmästare, Spelorre.

SPELHUS, n. 5. Hus, der hasardspel offentligen bedrivnas. *Hålla s.*

SPELJAKT, f. 3. Jakt, som endast begagnas till lustsegling.

SPELKAMRAT, m. 5. Deltagare i kortspel, o. s. v.

SPELKLUBB, m. 2. Klubb, stiftad hufvudsakligen för spelnöjet.

SPELKORT, n. 5. Kort att spela med. Säges till skillnad ifrån Visitkort, Adresskort, m. fl.

SPELKRÅKA, se *Spillkråka*.

SPELLUST, f. sing. Bøjelse för spel.

SPELLYCKA, f. 1. Lycka i spel (med kort o. s. v.).

SPELMAN, m. 5. pl. — *män*. 1) (i folkspråket) En, som spelar på bondbrolopp, vid bonddansar, o. s. v. Fordom d. s. s. Musikant, hvilket nu är något för mer. — 2) (fam.) Se *Spelevink*.

SPELMARK, m. 5. Tecken, i vissa kortspel, för ett visst penningvärde.

SPELMÄSTARE, m. 5. 1) Musiklärare. — 2) (fam.) Se *Spelevink*.

SPELNING, f. 2. Handlingen, då man spelar på ett instrument, med kort, tärning, o. s. v.

SPELORRE, m. 2. pl. — *orrar*. 1) (jäg.) Orre, som har husbondeväldet vid en orrlek. — 2) (fam.) Se *Spelevink*.

SPELPARTI, spelpartii', n. 5. Se *Parti*, 5.

SPELPENNING, m. 2. 1) *S-ar* kallas enkom gjorda små tunna penningar af messing, plåter, o. s. v., hvilka begagnas som marker i kortspel. — 2) *S-ar* betyder äfv.: Penningar att spela med ell. vunna på spel.

SPELREGEL, f. pl. — *reglor*. Regel, som gäller för något visst slags spel (med kort, o. s. v.). Brukas mest i plural.

SPELRUM, n. 5. 1) Rum, der musik vanligen uppföres eller något slags spel (med kort, tärning, o. s. v.) utöfvas. — 2) a) Rum, i hvilket en kropp